

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาความมีระเบียบวินัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน
ของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองกาญจนบุรี

นางณัฏฐกร สมนิยม

รหัส 571081321010

ห้อง 8301

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ปฏิบัติงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองกาญจนบุรี

อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561

หัวข้อวิจัย การพัฒนาความมีระเบียบวินัยในตนเองโดยใช้กิจกรรมกาเล่านิทานของนักเรียนชั้น
ปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองกาญจนบุรี
ผู้เขียน นางณธกร สมัยนิยม
ระดับการศึกษา ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย)
ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.สุนทร เทียนงาม
 อาจารย์ ดร. อารีย์ พรหมเล็ก

บทคัดย่อ

ปฐมวัยที่การจัดการวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กได้
รับกิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกั
กรรมการเล่านิทานกับหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เด็กปฐมวัย ชาย-
หญิง อายุระหว่าง3-4ปี ภาคเรียนที่3 ปีการศึกษา 2559 จำนวน13คน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมือง
กาญจนบุรี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

โดยจัดกิจกรรมโดยการใช้นิทานและวรรณกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 3 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ใน
การศึกษาวิจัยคือ แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน และแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง สถิติที่ใช้
วิเคราะห์ ข้อมูล ค่าเฉลี่ย $\times$ ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานส่งเสริมความมีวินัยใน
ตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความมีวินัยเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรมกับหลังการจัดกิจกรรมมีความ
แตกต่างกัน โดยคะแนน

กิตติกรรมประกาศ

ผลการวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือจากอาจารย์ ดร.สุนทร เทียนงาม อาจารย์ ดร. อารีย์ พรหมเล็ก อาจารย์ ดร.สุธากร วสุโกศล ที่ท่านเสียสละเวลาคอยให้คำปรึกษา และคำแนะนำ ทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติด้วยความใกล้ชิดอย่างยิ่งตลอดมา รวมทั้งตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆตลอดมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองกาญจนบุรี และคณะครู ที่กรุณาให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ได้กรุณาให้การอบรมสั่งสอนถ่ายทอดความรู้และให้ประสบการณ์ที่ดีมาตลอด และมีคุณค่าอย่างยิ่งแก่ผู้วิจัยจนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา และขอบพระคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัยทุกคนและขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ซึ่งมีส่วนช่วยเหลือในการทำวิจัยเล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยตลอดมา

นางณธกร สมัยนิยม

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1
ขอบเขตในการศึกษา	1
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย/นิยามศัพท์เฉพาะ	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546	4
พัฒนาการ	13
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	13
วินัยในตนเอง	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	18
เครื่องมือที่ใช้	18
การเก็บรวบรวมข้อมูล	18
การวิเคราะห์ข้อมูล	19
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	19
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
วัตถุประสงค์การวิจัย	
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	
วิธีวิจัย	

ผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

สารบัญ (ต่อ)

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ก แบบสังเกตพฤติกรรมการพัฒนาความมีระเบียบวินัยโดยใช้กิจกรรมการเล่นทานของนักเรียนชั้นอนุบาล

ข ภาพประกอบกิจกรรม

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ได้กำหนดปรัชญาการจัดการศึกษาและการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย บนพื้นฐานที่สนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็กแรกเกิด – 5 ปี ที่ต้องการความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ และความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างสมดุลต่อเนื่องไปพร้อมกันทุกด้าน ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสมโดยผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษา เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง ตามลำดับขั้นตอนของการพัฒนาอย่างสมดุลเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพและมีความสุขประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษา

การจัดประสบการณ์ชีวิตจากการฟังนิทาน เป็นการฝึกการฟัง ความมีวินัย เป็นคุณลักษณะทางด้านพฤติกรรมที่ช่วยให้สามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวัน พื้นฐาน เพื่อเป็นการฝึกการฟังและการมีวินัยให้พัฒนาในระดับสูงต่อไป ซึ่งผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงโดยการฟังและการฝึกปฏิบัติจริง ใช้การเล่านิทานประกอบหุ่นมือ และการเล่าประกอบภาพ จะสร้างความอดทน มีความคิดตามจินตนาการและลดพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์จากการสรุปและตอบคำถาม เป็นกิจกรรมพิเศษทุกคนสนใจและชอบมากทำให้มีความสุข และคิดจินตนาการเป็นขบวนการได้ดี ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กควรนำกิจกรรมการเล่านิทานและเกมมาปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมเด็กในวัน 3 - 4 ปี ได้เข้าใจบทบาทและความสัมพันธ์ต่าง ๆ ต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็ก ปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กชาย - หญิง อายุระหว่าง 2.7 - 4 ปี จำนวน 13 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองกาจนบุรี

2. ระยะเวลาในการทดลอง

การทำวิจัยครั้งนี้ได้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยมีระยะเวลาในการทดลอง 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน ในแต่ละวันทำการทดลอง 1 ครั้ง ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ครั้งละ 20 นาที

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ การจัดประสบการณ์โดยใช้นิทาน

3.2 ตัวแปรตาม คือ การรับรู้ความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย

- ความรับผิดชอบ

- ความสามัคคี

สมมุติฐานในการวิจัย

นักเรียนชั้นที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบภาพมีคะแนน พฤติกรรมด้านระเบียบวินัย หลังการทดลองสูง กว่าก่อนการทดลอง

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

- 1.เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชาย-หญิง ที่มีอายุ 2.7 - 4 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ภาคเรียนที่2 ปีการศึกษา 2561 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองกาญจนบุรี สังกัดกองการศึกษา
- 2.วินัยในตนเอง หมายถึง การกระทำที่เด็กแสดงออกอย่างเหมาะสมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างเหมาะสมตามเงื่อนไขกติกา ข้อตกลงร่วมกัน ด้วยความเต็มใจ โดยไม่มีผู้ใดบังคับ กระทำด้วยความพึงพอใจของตนเอง
3. การใช้นิทานเป็นสื่อ หมายถึง การนำนิทานเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัย ซึ่งมีทั้งหมด 3 เรื่อง ไปใช้ในการจัดประสบการณ์ กับนักเรียนชั้นอนุบาล โดยการเล่าให้นักเรียนฟัง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เด็กมีความรับผิดชอบมากขึ้น
2. เด็กมีระเบียบวินัยในตนเอง
3. สร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเด็ก
4. เด็กได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. สารสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

- 1.1 หลักการ
- 1.2 จุดมุ่งหมาย
- 1.3 คุณสมบัติที่พึงประสงค์
- 1.4 พัฒนาการของเด็กวัย 3 – 5 ปี
- 1.5 สารการเรียนรู้
- 1.6 การจัดประสบการณ์
- 1.7 การประเมินพัฒนาการ

2. พัฒนาการ

- 2.1 ความหมายของพัฒนาการ
- 2.2 หลักการ
- 2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรง

- 3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ
- 3.2 การให้แรงเสริม
- 3.3 ประเภทของการให้แรงเสริม
- 3.4 การพัฒนาพฤติกรรมด้วยแรงเสริม

4. วินัยในตนเอง

- 4.1 ความหมาย
- 4.2 พฤติกรรมที่บ่งชี้ความมีวินัยในตนเอง
- 4.3 การส่งเสริมวินัยในตนเอง
- 4.4 วินัยกับการเก็บของเล่น

5. การเล่านิทาน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ) ได้กำหนดปรัชญาการจัดการศึกษาและอบรมเลี้ยงดูเด็กบนพื้นฐานที่สนองความต้องการของเด็กแรกเกิด ถึง 6 ปี ที่ต้องการความรักความอบอุ่นและความเข้าใจ และความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างสมดุลต่อเนื่องไปพร้อมกันทุกด้าน ประสบการณ์ต่างๆ ที่เด็กได้รับจะเป็นประสบการณ์ตรงที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ ทั้งนี้เป็นไปเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และมีความสุขกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างบ้าน สถานศึกษาและชุมชน เพื่อพัฒนาให้เด็กได้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อไป

หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสมโดยผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และการให้ศึกษา เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาดตนเองตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการอย่างสมดุลเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามปรัชญาการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยกำหนดหลักการดังนี้

1. จัดการศึกษาให้ครอบคลุมเด็กทุกประเภท
2. พัฒนาเด็กโดยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรม
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์ที่让孩子สามารถดำรงชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข
5. พัฒนาเด็กโดยความร่วมมือระหว่าง ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา

จุดมุ่งหมาย

มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัยความสามารถและความแตกต่างของแต่ละบุคคล เมื่อเด็กจบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เด็กจะมีมาตรฐานในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และด้านคุณลักษณะตามวัย ดังนี้

คุณสมบัติที่พึงประสงค์

1. ร่างกายแข็งแรงเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
2. ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชม และแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมตามวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่น และความเป็นไทย

8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิด การแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการ และมีความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้สิ่งต่างๆ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

พัฒนาการเด็กวัย 3 - 4 ปี

ครูเป็นบุคคลสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้พัฒนาตามขีดศักยภาพของแต่ละบุคคลต้องมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและต้องยึดพัฒนาการของเด็กเป็นหลัก โดยคำนึงถึงวัยความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้น ครูจึงต้องศึกษาเป้าหมายที่พึงประสงค์ของพัฒนาการของเด็กทุกด้านก่อนที่จะจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์ และกิจกรรมต่างๆ

ด้านร่างกาย

พัฒนาการด้านร่างกายเป็นการเปลี่ยนแปลงลักษณะความสามารถทางร่างกายของเด็กตั้งแต่แรกเกิดอย่างต่อเนื่อง เช่น ความสามารถในการรับรู้ทางประสาทสัมผัส ทางเคลื่อนไหวซึ่งเกี่ยวข้องกับการบังคับกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างการใช้กล้ามเนื้อต่างๆ เป้าหมายในการพัฒนาด้านร่างกายของเด็กมีดังนี้

1. สุขภาพอนามัย มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีน้ำหนัก ส่วนสูง ได้ตามเกณฑ์
2. การเคลื่อนไหว
 - รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว
 - เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้
 - เขียนรูปวงกลมตามแบบได้
 - ใช้กรรไกรมือเดียวได้
 - กระโดดขึ้น-ลง อยู่กับที่ได้

วัย 3-4 ปี

- รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง
- เดินขึ้น-ลงบันไดสลับเท้าได้
- เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้
- ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้
- ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้
- กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้
- กระโดดกระเด้งไม่ชอบอยู่เฉย

ด้านอารมณ์และจิตใจ

พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจเป็นการแสดงออกทางอารมณ์และจิตใจ เช่น ดีใจ เสียใจ สนุกสนานตกใจ โกรธ ฯลฯ รับรู้อารมณ์ของตนเองและผู้อื่น เป้าหมายในการพัฒนาด้านอารมณ์และจิตใจของเด็กมีดังนี้

1. การแสดงออกทางอารมณ์

- ร่าเริง แจ่มใส ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม
- แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก
- กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดคนน้อยลง

วัย 3-4 ปี

- ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ
- เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น
- แสดงออกทางอารมณ์ ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์
- ชอบทำท่าย

2. ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

วัย 3-4 ปี

- เริ่มรับรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง
- เริ่มรู้จักเลือกเล่นสิ่งที่ตนเองชอบ สนใจ
- เริ่มมีความมั่นใจในตนเอง

3. คุณธรรมและจริยธรรม

วัย 3-4 ปี

- เริ่มแสดงความรักเพื่อนและสัตว์เลี้ยง
- ไม่ทำร้ายผู้อื่นเมื่อไม่พอใจ
- เริ่มรู้ว่าของสิ่งใดเป็นของตนและสิ่งใดเป็นของผู้อื่น
- เริ่มรู้จักเก็บของเล่น
- เริ่มรู้จักการรอคอย
- เริ่มตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ ได้

ด้านสังคม

พัฒนาการด้านสังคมเป็นความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง และการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งสังเกตได้จาก การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การเล่นและการทำกิจกรรมต่าง ๆ เป้าหมายในการพัฒนาด้านสังคมของเด็กมีดังนี้

1. การช่วยเหลือตนเอง

วัย 3-4 ปี

- รู้จักรอคอย
- ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกัน แต่ต่างคนต่างเล่น)
- เล่นบทบาทสมมติ
- รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง

2. การอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

วัย 3-4 ปี

- เริ่มรู้จักแสดงความเคารพ
- ไม่ทำลายสิ่งของเครื่องใช้

ด้านสติปัญญา

พัฒนาการด้านสติปัญญาเป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถในด้านการรับรู้ความคิด ความเข้าใจ การใช้ภาษา ความคิดสร้างสรรค์ เป้าหมายในการพัฒนาด้านสติปัญญาของเด็กมีดังนี้วัย 3-4 ปี

- ฟังแล้วปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ ได้
- บอกชื่อของตนเองได้
- บอกสิ่งที่ต้องการได้
- รู้จักใช้คำถาม “อะไร”
- สามารถโต้ตอบด้วยประโยคสั้น ๆ ได้
- บอกชื่อสิ่งของต่าง ๆ รอบตัวได้
- จำแนกภาพที่เหมือนและแตกต่างกันได้
- จัดเขียนอย่างอิสระได้
- จับคู่สิ่งต่าง ๆ ได้ประมาณ 3-4 คู่
- เข้าใจเปรียบเทียบขนาด เช่น “เล็ก” “ใหญ่”
- เรียงลำดับสิ่งของได้ตามขนาด
- เรียนรู้จากการสังเกตและเลียนแบบผู้อื่น
- นับปากเปล่า 1-5 ได้
- จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5
- วาดภาพตามความพอใจของตน
- เลียนแบบท่าทางการเคลื่อนไหวต่าง ๆ
- ร้องเพลง ท่องคำคล้องจองสั้น ๆ

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ ซึ่งทั้งสองส่วนใช้เป็นสื่อในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดพัฒนาการครบทุกด้าน และมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ซึ่งผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษาอาจจัดในลักษณะหน่วยการสอนแบบบูรณาการ หรือเลือกใช้วิธีการแบบใดก็ได้ ที่สอดคล้องกับปรัชญา และหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยและต้องปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมค่านิยมที่พึงประสงค์และเจตคติที่ดี ตลอดจนฝึกทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะทางภาษา ทักษะทางการคิด เป็นต้น

สาระการเรียนรู้กำหนดไว้ 2 ส่วนดังนี้ คือประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรเรียนรู้

1. ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเด็ก ทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ประกอบด้วยทักษะ กระบวนการสำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้ของเด็กปฐมวัย ให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ บุคคลต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเด็กโดยใช้ประสบการณ์สำคัญ

1.1 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย

1.1.1 กล้ามเนื้อใหญ่

- การทำท่าทางเลียนแบบ และเล่นบทบาทสมมติ
- การเล่น
- การออกกำลังกาย
- การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ และการเคลื่อนไหวเคลื่อนที่

- การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุ และอุปกรณ์
- การเคลื่อนไหวและจังหวะ

1.1.2 กล้ามเนื้อเล็ก และประสานสัมพันธ์

- การปีน และประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วยดินเหนียว ดินน้ำมัน แป้งไม้เศษวัสดุ ฯลฯ
- การเขียนภาพ และการเล่นกับสี
- การต่อของ บรรจุ เท และแยกชิ้นส่วน
- การเล่นเกมเล่นสัมผัส

1.2 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์จิตใจ

1.2.1 ดนตรี

- การแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี
- การเล่นเกมเล่นดนตรีง่าย ๆ เช่น เครื่องดนตรีประเภทเคาะ, ดี ฯลฯ
- การร้องเพลง

1.2.2 สนทนาภาพ

- การชื่นชม และสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
- สนุกสนาน กับเรื่องตลก ขำขัน และเรื่องราวเหตุการณ์ที่สนุกสนานต่าง ๆ

1.2.3 การเล่น

- การเล่นเกมบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่
- การเล่นเกมอิสระ
- การเล่นในห้องเรียน และนอกห้องเรียน

1.2.4 คุณธรรม จริยธรรม

- การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ

1.3 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม

1.3.1 การเรียนรู้ทางสังคม

- การวางแผน ตัดสินใจเลือก ลงมือปฏิบัติ
- การมีประสบการณ์ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
- การแก้ปัญหาในการเล่น
- การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง และร่วมกับผู้อื่น
- การมีโอกาสได้รับรู้ความรู้สึก ความสนใจ และความต้องการของตนเอง และผู้อื่น
- การมีประสบการณ์ทางการเล่นร่วมกับเด็กอื่นอย่างสร้างสรรค์
- การมีประสบการณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น และความเป็นไทย
- การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

1.4 ประสิทธิภาพสำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา

1.4.1 การคิด

- การรู้จักสิ่งต่าง ๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดมกลิ่น
- การเลียนแบบการกระทำ และเสียงต่าง ๆ
- การเชื่อมโยงภาพ ภาพถ่ายและรูปต่าง ๆ กับสิ่งของหรือสถานที่จริง
- การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านสื่อ วัสดุ
- การรับรู้ และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อวัสดุ ของเล่น และผลงาน

1.4.2 ภาษา

- การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด
- การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง
- การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ
- การสนุกกับการฟังเรื่องราวนิทาน คำคล้องจอง คำกลอน
- การสนุกกับการเขียนในหลายรูปแบบผ่านประสบการณ์ที่สื่อ ความหมายต่อเด็กตามธรรมชาติ
เขียนภาพ เขียนขีดเขียน เขียนคล้ายตัวอักษร เขียนเหมือนสัญลักษณ์ เขียนแผนภูมิ แผนภาพ แผนที่
- การสนุกกับการอ่านในหลายรูปแบบ ผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายตามธรรมชาติ อ่านภาพ
นิทานหรือสัญลักษณ์
- การเล่นเกมบทบาทสมมติ

1.4.3 คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

1) การสังเกต การจำแนก และการเปรียบเทียบ ได้แก่

- การสำรวจ และอธิบายความเหมือน ความต่างของสิ่งต่าง ๆ
- การจัดคู่ การจำแนก และการจัดกลุ่ม
- การคาดคะเนสิ่งต่าง ๆ
- การตั้งสมมติฐาน
- การทดลองสิ่งต่าง ๆ
- การสืบค้นข้อมูล
- การใช้ หรืออธิบายสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย
- การเปรียบเทียบ เช่น ยาว สั้น ขรุขระ เรียบ ฯลฯ
- การเรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ

2) จำนวน

- การเปรียบเทียบจำนวน มากกว่า น้อยกว่า เท่ากัน
- การนับสิ่งต่าง ๆ
- การจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง

3) มิติสัมพันธ์(พื้นที่/ระยะ)

- การต่อเข้าด้วยกัน การแยกออก การบรรจุ และการเทแยก
- การสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่าง ๆ กัน
- การมีประสบการณ์ และการอธิบายในเรื่องตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันเช่น บน/ล่าง ฯลฯ
- การมีประสบการณ์ และการอธิบายในเรื่องทิศทางเคลื่อนที่ของคน และสิ่งต่าง ๆ เช่น บน/ล่าง หน้า/หลัง ฯลฯ
- การสื่อความหมายของมิติสัมพันธ์ด้วยภาพวาดภาพถ่ายและรูปภาพ

4) เวลา

- การเริ่มต้น และการหยุด การกระทำโดยสัญญาณ
- การมีประสบการณ์ และเปรียบเทียบเวลา เช่น ตอนเช้า ตอนเย็น เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้ ฯลฯ
- การสังเกตความเปลี่ยนแปลงของฤดู
- การมีประสบการณ์ และการเรียงลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ

2. สารที่ควรเรียนรู้

สารที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญที่ระบุไว้ข้างต้นทั้งนี้อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก สารที่เด็กระบุอายุ 3-4 ปี ควรเรียนรู้ มีดังนี้

2.1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่าง หน้าตา รู้จักอวัยวะต่าง ๆ วิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย การรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะเรียนรู้ที่จะเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองคนเดียว หรือกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และแสดงมารยาทที่ดี

2.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรมีโอกาสรู้จักและรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือมีโอกาสใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน

2.3 ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรจะได้เรียนรู้สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน ฯลฯ

2.4 สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้จักสี ขนาด รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก ผิวสัมผัสของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ และการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-4 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ดังนี้

1. หลักการจัดประสบการณ์

- 1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
- 1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- 1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต
- 1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
- 1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2. แนวทางการจัดประสบการณ์

- 2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือเหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- 2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 2.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือบูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้
- 2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
- 2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้อาณัติแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน
- 2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก
- 2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- 2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้อำนาจการไว้
- 2.9 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งวางแผนการสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรมและการประเมินพัฒนาการ
- 2.10 จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

3. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 4-5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

3.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

- 3.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัย
- 3.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที
- 3.1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุมการเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40 – 60 นาที
- 3.1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้องกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

3.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

3.2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรม โดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

3.2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรม โดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับ ช้อนส้อมใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

3.2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเองรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

3.2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวมเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

3.2.5 การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ เหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนากิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่ง ข้อมูลต่าง ๆ ทดลอง ศึกษาออกสถานที่ ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

3.2.6 การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

3.2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่าง ๆ

การประเมิน

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3 – 4 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุง วางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดมุ่งหมายขอหลักสูตร การประเมินพัฒนาการควรยึดหลัก ดังนี้

1. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

5. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบสำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 3-4 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 31 –43)

พัฒนาการ

ความหมาย

นิตยา คชภักดี (2543 : 1) ได้ให้ความหมายของ “พัฒนาการ” ไว้ว่า พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงด้านกาทำหน้าที่ (function) และวุฒิภาวะ(maturation) ของอวัยวะระบบต่าง ๆ รวมทั้งตัวบุคคล ทำให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพทำสิ่งที่ยาก สลับซับซ้อนมากขึ้น ตลอดจนการเพิ่มทักษะใหม่ ๆ และความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมหรือภาวะใหม่ในบริบทของครอบครัวและสังคม

หลักการ

นิตยา คชภักดี (2543 : 3 – 5) ได้กล่าวถึงหลักการพัฒนาการของมนุษย์ไว้สรุปได้ดังนี้

1. พัฒนาการเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ต่อเนื่อง ตั้งแต่ปฏิสนธิ (conception)จนเป็นผู้ใหญ่ มีวุฒิภาวะ(maturity) และต่อไปจนตลอดชีวิต
2. ลำดับขั้นตอน (sequence) ของพัฒนาการของแต่ละบุคคลจะมีลักษณะเดียวกันแต่อัตรา (rate) และระยะเวลาในการผ่านขั้นตอนต่าง ๆ อาจต่างกัน ได้ ซึ่งพัฒนาการของเด็กจะดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง โดยขั้นตอนเป็นพื้นฐานสำหรับขั้นตอนต่อไป
3. พัฒนาการมีมิติสัมพันธ์ระหว่างกันหลายด้าน (several inter – related dimensions) พัฒนาการทางร่างกายสติปัญญา สังคม จิตใจ และอารมณ์ แต่ละส่วนส่งผลกระทบซึ่งกันและกันเมื่อด้านหนึ่งก้าวหน้าอีกด้านหนึ่งจะก้าวหน้าตามด้วย
4. การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านพันธุกรรมกับปัจจัยด้านภาวะแวดล้อมในแต่ละช่วงชีวิต โดยปัจจัยทางพันธุกรรมเป็นตัวกำหนดศักยภาพ ส่วนปัจจัยทางภาวะแวดล้อมเป็นตัวกำหนดโอกาสความเป็นไปได้ของการที่เด็กจะเติบโตและพัฒนาตามศักยภาพนั้น ๆ
5. พฤติกรรมพัฒนาการของเด็กขึ้นอยู่กับระดับวุฒิภาวะของสมองระบบประสาทโดยตรงกล่าวคือ ระบบประสาทที่ควบคุมอวัยวะหรือระบบต่าง ๆ จะต้องพัฒนาอย่างเต็มที่ก่อนที่ระบบหรืออวัยวะนั้น จะทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์
6. ทิศทางของพัฒนาการเริ่มจากศีรษะไปเท้า ส่วนการควบคุมการทำงานของแขนขาจะมีทิศทางจากส่วนใกล้ตัวไปส่วนปลาย
7. พัฒนาการทางการเคลื่อนไหวจะเปลี่ยนจากปฏิกิริยาสะท้อน(reflex) มาเป็นการเคลื่อนไหวที่ควบคุมได้(voluntary movement)
8. พัฒนาการทางพฤติกรรมเริ่มจากการแสดงออกแบบรวม ๆ ก่อนที่จะเปลี่ยนไปเป็นพฤติกรรมที่เจาะจง
9. พัฒนาการของเด็กจะก้าวหน้าตามลำดับได้เมื่อเด็กมีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง จากประสาทสัมผัสต่าง ๆ จากการคิด พูดย และลงมือทำ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

สำหรับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการนั้น มีนักจิตวิทยาพัฒนาการได้กำหนดไว้ขอนำเสนอดังนี้เพียเจต์ (piaget Jean,1969) ได้เสนอทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา โดยได้แสดงขั้นตอนของพัฒนาการของเด็กไว้ สรุปได้ดังนี้

1. วัยแห่งการใช้ประสาทสัมผัส (sensorimotor stage) นับตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งอายุ 18 เดือน เด็กจะเรียนรู้จากของจริง คน สัตว์ สิ่งแวดล้อม สามารถค้นหาสิ่งที่ต้องการโดยการเดาสุ่ม ใช้ประสาทสัมผัสเพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ
2. วัยปฏิบัติตนเพื่อเตรียมตัว พร้อมที่จะกระทำตามความคิด (preconcrete operational stage) มีอายุระหว่าง

1 ขวบครึ่ง – 6 ขวบ เป็นวัยเริ่มเรียนรู้ภาษาพูดและสื่อความหมายต่าง ๆ มีความสามารถที่จะรับรู้ทั้งที่มีเหตุผลและไม่มีเหตุผล เรียนรู้โดยการเล่นและลองผิดลองถูก มีความสามารถในการเชิงวิเคราะห์ รู้จักได้ตอบคำถามปัญหาต่าง ๆ จากการพัฒนาการทางด้านอารมณ์ดังกล่าว สรุปได้ว่า อารมณ์ของเด็กปฐมวัยจะเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะเด็กยังไม่สามารถจะควบคุมหรือเก็บอารมณ์ของตนเองได้ ต่อมาเมื่อมีวุฒิภาวะและมีการเรียนรู้มากขึ้น เด็กก็จะสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น ซึ่งจะขึ้นอยู่กับกรอบการสอนของพ่อแม่ ครู ผู้เกี่ยวข้อง และองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างด้วยเช่นกัน

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจท์(Piaget)

เพียเจท์ (Piaget) ได้ศึกษาจริยธรรมของเด็กโดยการสังเกตจากการที่เด็กเล่นเกม เขาอธิบายว่าจริยธรรมแฝงอยู่ในกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทุกชนิด และการเล่นเกมนั้น ๆ ของเด็ก จะต้องมีการกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เป็นระบบซับซ้อนแอบแฝงอยู่ในการเล่นเกมนั้น เพียเจท์ได้อธิบายถึงพัฒนาการทางจริยธรรมที่ได้จากการศึกษา สรุปได้ว่า

พัฒนาการทางจริยธรรมมี 2 ขั้นตอนที่เป็นพื้นฐาน คือ

1. การฝึกหัดตามกฎเกณฑ์ เป็นช่วงอายุก่อน 8 ปี ระยะเวลาเด็กจะยึดกฎเกณฑ์ภายนอกคือ พ่อแม่ ผู้ใหญ่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็ก จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางจริยธรรมของเด็ก กฎเกณฑ์จะมีลักษณะตายตัว เด็กจะไม่คำนึงถึงแรงจูงใจต่าง ๆ หรือเหตุผลของการกระทำโดยแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 เด็กพยายามทำตาม เลียนแบบอย่างคนอื่นเพราะเด็กยังไม่รู้กฎเกณฑ์

ขั้นที่ 2 เด็กจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง พฤติกรรมจะเกิดจากตนเองรวมกับการทำตามอย่างของคนอื่นที่เล่นเป็นการเล่นจะมุ่งเอาชนะ

ขั้นที่ 3 เด็กเกิดการร่วมมือในระหว่างผู้เล่น ความสนใจจะอยู่ที่การเล่นตามกฎเกณฑ์ไม่มุ่งเอาชนะ

ขั้นที่ 4 เด็กนอกจากจะมีการร่วมมือในการเล่นตามกฎเกณฑ์แล้ว ยังทำตามกฎเกณฑ์ด้วยความรู้สึกรับผิดชอบเฉพาะตนเอง

เพียเจท์ กล่าวว่า การที่เด็กพัฒนาจากการรับกฎเกณฑ์ที่ตายตัวจากอิทธิพลภายนอกมาเป็นกฎเกณฑ์ของตนเองได้ เนื่องจากพัฒนาการทางสติปัญญาความสัมพันธ์ของกลุ่มเพื่อนและอายุ

2.ความสำนึกในกฎเกณฑ์ เด็กเริ่มมีกฎเกณฑ์ของตนเอง ระยะเวลาพัฒนาการทางจริยธรรมเริ่มก้าวไปสู่ระดับที่มีความคิดเป็นของตนเอง ในลักษณะของการคิดถึงคุณธรรม คิดถึงเหตุผลและผลของการกระทำ (วราภรณ์ รักวิชัย 2533 : 108 – 109)

3. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาการของความมีวินัยในตนเอง

1. ความมีวินัยในตนเองเป็นคุณสมบัติสำคัญที่บุคคลควรจะมี เพราะผู้ที่มีวินัย ในตนเอง จะมีจริยธรรมประพฤติอย่างมีเหตุผล การศึกษาทฤษฎีว่าด้วยการเกิดวินัยในตนเอง จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อปลูกฝังและพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล วราภรณ์ รักวิชัย (2538 : 108 – 109) กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาความมีวินัยในตนเอง คือ

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจท์ (Piaget) เพียเจท์ (Piaget) ได้ศึกษาจริยธรรมของเด็ก โดยสังเกตจากการที่เด็กเล่นเกม เขาอธิบายว่าจริยธรรมแฝงอยู่ในกฎเกณฑ์ต่างๆทุกชนิด และการเล่นเกมนั้นๆของเด็ก จะต้องมีการกฎเกณฑ์ต่างๆที่เป็นระบบซับซ้อนแอบแฝงอยู่ในการเล่นเกมนั้น เพียเจท์ได้อธิบายถึงพัฒนาการ ทางจริยธรรมที่ได้จากการศึกษาสรุปได้ว่า พัฒนาการทางจริยธรรม 2 ขั้นที่เป็นพื้นฐาน คือ

1.1 การฝึกหัดตามกฎเกณฑ์เป็นช่วงอายุก่อน 8 ปี ระยะเวลาเด็กจะยึดกฎเกณฑ์ ภายนอก ครู พ่อแม่ ผู้ใหญ่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางจริยธรรมของเด็ก กฎเกณฑ์จะมีลักษณะตายตัว เด็กจะไม่คำนึงถึงแรงจูงใจต่าง ๆ หรือเหตุผลของการกระทำโดยแบ่ง ได้เป็น 4 ขั้น คือ

- ขั้นที่ 1 เด็กพยายามทำตาม เลียนแบบอย่างคนอื่นเพราะเด็กยังไม่รู้กฎเกณฑ์
- ขั้นที่ 2 เด็กจะขีดตนเองเป็นศูนย์กลาง พฤติกรรมจะเกิดจากตนเอง รวมทั้ง การทำตามอย่างของคนอื่นที่เล่นเป็นการเล่นจะมุ่งเอาชนะ
- ขั้นที่ 3 เด็กเกิดการร่วมมือในระหว่างผู้เล่น ความสนใจจะอยู่ที่การเล่นตาม กฎเกณฑ์ ไม่มุ่งเอาแต่ชนะ
- ขั้นที่ 4 เด็กนอกจากจะมีการร่วมมือในการเล่นตามกฎเกณฑ์ และวัยยังทำตาม กฎเกณฑ์ด้วยความรู้สึกรับผิดชอบเฉพาะตนเองเพียงเท่านี้ กล่าวว่าการที่เด็กพัฒนาจากการรับกฎเกณฑ์ ที่ตายตัวจากอิทธิพล ภายนอกมาเป็นกฎเกณฑ์ของตนเองได้ เนื่องจากการพัฒนาทางสติปัญญา ความสัมพันธ์ของ กลุ่มเพื่อน และอายุ
2. ความสำคัญในกฎเกณฑ์ เด็กเริ่มมีกฎเกณฑ์ของตนเอง ระยะนี้พัฒนาการ ทางจริยธรรมเริ่มก้าวไปสู่ระดับที่มีความคิดเป็นของตนเองในลักษณะของการคิดถึงคุณธรรม คิดถึงเหตุและผลของการกระทำ

วินัยในตนเอง

ความหมาย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเองจะได้กล่าวถึงรายละเอียดในด้านต่าง ๆ ดังนี้วินัยเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม การมีวินัยเป็น สิ่งที่ช่วยให้เด็กได้กระทำในสิ่งที่สังคมยอมรับโดยไม่มีใครมาบังคับการฝึกวินัยจะเป็นการช่วยให้เด็กได้กระทำการต่าง ๆ โดยคำนึงถึงตนเองและผู้อื่นด้วย วินัยที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กนั้นควรจะเป็นวินัยในตนเองมากกว่าที่จะเป็นวินัยที่ตั้งอยู่บนรากฐานของการให้ปฏิบัติตามคำสั่ง ควรเป็นเรื่องของความเต็มใจมากกว่าการทำตามคำสั่งหรือเพราะการลงโทษกรณี ครุฑธนะ (2537 : 6) ได้มีผู้กล่าวถึงความหมายของวินัยในตนเองไว้ดังนี้

จินดา น้ำเจริญ (2540 : 8) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า ความสามารถในการควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามโดยไม่ต้องใช้คำสั่งหรืออำนาจบังคับ

สุกัญ ใจหากิจ (2543 : 8) ให้ความหมายของวินัยในตนเอง หมายถึงความสามารถของบุคคลในการใช้ความคิดที่ได้จากการเรียนรู้ ควบคุมตนเองให้ประพฤติตนได้อย่างเหมาะสม เป็นการกระทำโดยสมัครใจ ไม่มีการบังคับ เกิดจากการตระหนักในคุณค่าของการปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540 : 17) กล่าวว่าความมีวินัยหมายถึงคุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้สามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตามระเบียบเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมจากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า วินัยในตนเองหมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมโดยสมัคร

พฤติกรรมที่บ่งชี้ความมีวินัยในตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540 : 17-18) ได้มีการวิเคราะห์พฤติกรรมที่บ่งชี้ว่ามีวินัยในตนเองดังนี้

1. การควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจ
2. การยอมรับทั้งผลการกระทำของตนเอง
3. การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
4. การตรงต่อเวลา
5. ความมีเหตุผล
6. การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นตามกฎเกณฑ์ของสังคม
7. การเคารพในสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน

การส่งเสริมวินัยในตนเอง

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542 : 64-65) กล่าวว่า การฝึกวินัยนั้นเป็นสิ่งจำเป็น เพราะวินัยมิได้หมายถึงการจัดการเรียนรู้ อย่างเป็นระเบียบ ความเข้มงวดของการอยู่ร่วมกัน แต่วินัยหมายถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสุขสบายด้วยความเข้าใจมารยาทและ เหตุผลอันดี เด็กจำเป็นต้องปลูกฝังความมีวินัย เนื่องจากการสร้างวินัยไม่ใช่การลงโทษ แต่การสร้างวินัยเกิดจากการสั่งสอน อย่างมีเหตุผล การเป็นตัวอย่างที่ดี ให้โอกาสเด็กปฏิบัติด้วยความสุขการสร้างวินัยเด็กที่ดีต้องเริ่มมาตั้งแต่แรกเกิด ด้วยการ สนองตอบให้เด็กรู้สึกได้ในความรักจากพ่อแม่ ต่อมาเมื่อเด็กเริ่มโต การกำหนดวินัยในครอบครัว กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะให้ วุฒิภาวะของเด็ก แล้วเลือกพฤติกรรมที่ควรพัฒนาเด็ก ซึ่งในเด็กเล็ก ได้แก่ ความมีระเบียบ การช่วยเหลือเพื่อน การเล่นแบบ เหตุผลแล้ว สิ่งที่สำคัญคือการสอนให้เด็กรู้ขอบเขตของความประพฤติด้วยความตระหนักว่าอิสรภาพที่แท้จริงคืออิสรภาพที่ มีขอบเขต ไม่ใช่การทำอะไรตามใจทุกคนต้องมีขอบเขตเพื่อการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นที่ดี

สำหรับหลักของการสร้างวินัยให้กับเด็กนั้น มีดังต่อไปนี้

1. มีเจตคติที่ดีกับเด็ก การสอนวินัยต้องค่อยเป็นค่อยไป ใส่ใจและพยายามในการสร้างด้วยการใช้สัมพันธภาพที่ดีกับ เด็ก ให้คำแนะนำชี้แจงถึงการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง ฝึกเด็กให้รู้จักการบังคับตนเองอย่างมีเหตุผล ให้กำลังใจเมื่อเด็กทำ ถูกต้องและชมเชย ใช้วิธีการชักจูงใจให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากกว่าการบังคับ โดยคำนึงถึงความรู้สึกจิตใจของเด็ก และ ความสามารถของเด็กในการพัฒนาตามระดับอายุการสอนวินัยเด็ก
 2. ให้อิสระแก่เด็กในการมีความคิดเป็นของตนเอง ด้วยการให้คำแนะนำปรึกษาเมื่อเด็กเล่นกับเพื่อน หรือมีปัญหาใน การเล่น เด็กควรต้องรู้ว่าทำไมต้องมีวินัย พฤติกรรมที่ยอมรับได้และพฤติกรรมใดที่ผิดเมื่อผิดแล้วต้องแก้ไข เพราะหากเกิด ข้นแล้วไปแก้ไขจะทำให้เด็กกลับข้องใจ
 3. สร้างให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย ด้วยการติดตาม ให้ข้อมูลป้อนกลับ ชี้แนะไม่ติ หรือว่ากล่าวเด็กให้เสียใจ ไม่เปรียบเทียบเด็กกับผู้อื่นให้เด็กรู้สึกเป็นปมด้อย แต่ประเมินให้เด็กได้เห็นถึงการพัฒนา พฤติกรรมของตนและข้อควรต้องแก้ไข
 4. ให้การยกย่องชมเชยในทันทีที่เด็กกระทำหรือปฏิบัติดี อย่าพูดสิ่งที่ไกลเด็กไม่เข้าใจเช่น ทำดีไปเถอะ โด่งดังแล้วจะดี เอง เด็กไม่ทราบหรือคำยกย่องจะไม่เข้าใจ เช่น คนดีเป็นคนเก่ง เป็นต้น ในขณะที่ฝึกเด็ก เด็กอาจจะดื้อรั้นบ้าง เอาแต่ใจ ตนเองบ้าง ต้องให้อภัยอย่าเอาแต่ใจ
 5. การฝึกวินัยต้องทำสม่ำเสมอ เราไม่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กได้ทันทีทันใดต้องฝึกอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กซึม ซักเป็นนิสัย เมื่อผิดต้องลงโทษทันทีเพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง ถ้าเด็กทำผิดต้องชมเชย (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2542 : 80-81)
- สรุปได้ว่า การส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเองนั้นควรเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย และใช้วิธีจูงใจมากกว่าการบังคับ ควรปลูกฝัง เด็กให้เกิดวินัยในตนเองโดยตั้งอยู่บนรากฐานของการใช้เหตุผลและการให้ความรัก การฝึกวินัยควรกระทำอย่างค่อยเป็น ค่อยไปและต้องสม่ำเสมอควรฝึกจนเป็นนิสัย หรือให้เกิดความเคยชินมีการชมเชยให้กำลังใจเมื่อเด็กประพฤติดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระเบียบวินัย

ฉันทนา ศรีภักดี.(2554). การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย โดยรวมและแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการควบคุมตนเอง ด้าน การยอมรับผู้อื่น และด้านการตรงต่อเวลา ที่ได้รับ การจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านของไทย ก่อน ระหว่างและหลัง การทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 4-5 ปี ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2554 ของโรงเรียนบ้านบัวมล สำนักงานเขตบางเขน สังกัดกรุงเทพมหานคร ดำเนินการ ทดลองเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 20 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย คือ แผนการจัดประสบการณ์ การเล่นพื้นบ้านของไทย และแบบสังเกตพฤติกรรมความ มีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การ วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ และ การวิเคราะห์ขนาดส่งผลโดยใช้ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยก่อน ระหว่างและหลัง การทดลองมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยรวมและรายด้านเฉลี่ยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และมีการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน เพิ่มขึ้น ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

ไฉไลศรี เพชรใต้. (2552). การพัฒนา เยาวชน นักเรียน ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญที่จะ เติบโตเป็นผู้ใหญ่ใน อนาคตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้นเป็นต้องวางรากฐานให้ได้รับการปลูกฝัง ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตามแนวทางที่ ปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัยและเป็นคนสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ พัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างด้านความรับผิดชอบของนักเรียนในกลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชั้น อนุบาลปีที่ 1 / 6 โรงเรียนอนุบาลสกลนครใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) พัฒนาการ ดำเนินงาน1 วงรอบ ซึ่งประกอบด้วยการวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ(Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) คณะกลุ่มผู้ศึกษา ได้แก่ ผู้ศึกษาค้นคว้าและครู ประจำชั้นสายชั้นอนุบาลปีที่ 1/ 1 –อนุบาลปีที่ 1 / 5 จำนวน 5 คน ได้กำหนดเป้าหมายการ ดำเนินงานไว้ คือนักเรียนต้องมีความรับผิดชอบการรักษาของใช้ส่วนตัว เช่น รองเท้า แก้วน้ำ เสื้อผ้า ชุดนอนของตัวเอง การนำสิ่งของที่ตกลงกับคุณครูหรือเพื่อนๆ ว่าจะนำมา เช่น วันพรุ่งนี้จะเรียนเรื่อง ผักนักเรียน จะต้องนำผักมาคนละ 1ชนิด การเล่นของเล่นแล้วต้องเก็บเข้าที่ การรับประทานอาหาร ให้หมดด้วยตนเอง โดยใช้กิจกรรม 3 กิจกรรม คือการเล่านิทานประกอบละครสร้างสรรค์ การจัด กิจกรรมประกอบเพลง การแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1/6 จำนวน 12 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบ สังเกต พฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง แบบประเมินความมีวินัยในตนเองสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สุจิตรา สิทธิไทย. (2553). การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1)เปรียบเทียบพฤติกรรม ความรับผิดชอบของเด็ก ปฐมวัยก่อนและระหว่างได้รับการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง 2)ศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความ รับผิดชอบของเด็กปฐมวัยระหว่างได้รับการจัดกิจกรรม สถานการณ์จำลอง ประชากรในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยกา ลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาค เรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านจิวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิ เขต 3 จำนวน 21 คน ระยะเวลาในการทดลอง 10 สัปดาห์สัปดาห์ละ5 วัน วันละ 30 นาที เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย ครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองและแบบสังเกตพฤติกรรมความ รับผิดชอบของเด็กปฐมวัย มีค่าความ เชื่อมั่นเท่ากับ .88 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยคำนวณหา ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กชาย - หญิง อายุระหว่าง 2.7 - 4 ปี จำนวน 38 คน ที่กำลังศึกษาอยู่อนุบาล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหาดอาษาการทำวิจัยครั้งนี้ได้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยมีระยะเวลาในการทดลอง 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน ในแต่ละวันทำการทดลอง 1 ครั้ง ในกิจกรรมเสรี ครั้งละ 20 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ประเภทดังนี้

1.แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้จำนวน 3 แผน แผนละ 5 วัน วันละ 20 นาที ได้แก่

1.1 แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ 1

1.2 แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ 2

1.3 แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ 3

2. นิทานประกอบภาพเพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านวินัย จำนวน 3 เรื่อง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมด้านระเบียบวินัย ของนักเรียนชั้นอนุบาล รวมทั้งหมด 3 เรื่อง โดยผู้วิจัยได้เล่านิทานในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นระยะเวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 1 เรื่อง เรื่องละ ประมาณ 20 นาที

3.แบบสังเกตพฤติกรรมด้านวินัยเป็นแบบตรวจสอบพฤติกรรมด้านวินัยของนักเรียนชั้นอนุบาล ใช้สังเกตพฤติกรรมด้านวินัย 4 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ รวม 20 ข้อ ใช้เกณฑ์การให้คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมแต่ละข้อแบบรูบริก (Rubric) ให้คะแนน 5 ระดับ คือ 5 4 3 2 และ 1 คะแนน

การพัฒนาหาประสิทธิภาพ

การพัฒนาความมีระเบียบวินัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองกาญจนบุรี มีการดำเนินการดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล การพัฒนาความมีระเบียบวินัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานของนักเรียนชั้นอนุบาล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองกาญจนบุรีการดำเนินการดังนี้

- 1) กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง คือ เด็กชาย - หญิง อายุระหว่าง 2.7- 4 ปี จำนวน 38 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นเตรียมอนุบาล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองกาญจนบุรี
- 2) แบบแผนการวิจัย ใช้แบบแผนการวิจัย คือ แบบทดลองกลุ่มเดียว โดยก่อนทดสอบก่อนเรียนรู้ และหลังเรียนรู้มีแผนภาพดังนี้ (มาเรียม นิลพันธ์,2551,หน้า144)

แสดงภาพรูปแบบการศึกษา

O_1	x	O_2
-------	---	-------

เมื่อ O_1 แทน การทดสอบก่อนการพัฒนาระเบียบวินัยโดยใช้นิทานเป็นสื่อ

เมื่อ X แทน การพัฒนาระเบียบวินัยโดยใช้นิทานเป็นสื่อ

เมื่อ O_2 แทน การทดสอบหลังการพัฒนาระเบียบวินัยโดยใช้นิทานเป็นสื่อ

วิธีการดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ทำการทดลองเป็นเวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 20 นาที ทำการทดลองในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์

ตารางที่ 2 กำหนดการการเล่านิทานในการวิจัย

สัปดาห์ ที่	วันที่ ทดลอง	ชื่อแผนการเรียนรู้	ชื่อเรื่องนิทาน	เวลาทำ กิจกรรม	เครื่องมือที่ใช้วัด
1		หนูน้อยคอยได้	ช้างน้อยคอยได้	20 นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
1		หนูน้อยคอยได้	ช้างน้อยคอยได้	20 นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
1		หนูน้อยคอยได้	ช้างน้อยคอยได้	20 นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
1		หนูน้อยคอยได้	ช้างน้อยคอยได้	20 นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
1		หนูน้อยคอยได้	ช้างน้อยคอยได้	20 นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
2		การเก็บอุปกรณ์ของใช้	คันมีวินัย	20 นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
2		การเก็บอุปกรณ์ของใช้	คันมีวินัย	20 นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
2		การเก็บอุปกรณ์ของใช้	คันมีวินัย	20 นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
2		การเก็บอุปกรณ์ของใช้	คันมีวินัย	20 นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
2		การเก็บอุปกรณ์ของใช้	คันมีวินัย	20 นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
3		การมีระเบียบวินัย ผ่านกิจวัตรประจำวัน	ง่ายนิดเดียว หนูทำได้	20 นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
3		การมีระเบียบวินัย ผ่านกิจวัตรประจำวัน	ง่ายนิดเดียว หนูทำได้	20 นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
3		การมีระเบียบวินัย ผ่านกิจวัตรประจำวัน	ง่ายนิดเดียว หนูทำได้	20 นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
3		การมีระเบียบวินัย ผ่านกิจวัตรประจำวัน	ง่ายนิดเดียว หนูทำได้	20 นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม
3		การมีระเบียบวินัย ผ่านกิจวัตรประจำวัน	ง่ายนิดเดียว หนูทำได้	20 นาที	แบบสังเกตพฤติกรรม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้เพื่อประเมินผลการพัฒนาความมีระเบียบวินัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานของนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองกาญจนบุรี มีการดำเนินการดังนี้

รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการพัฒนาความมีระเบียบวินัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน โดยการประเมินจากเด็กชั้นเตรียมอนุบาล ดังนี้

- 1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนการพัฒนาความมีระเบียบวินัยก่อนและหลังการใช้รูปแบบ โดยสังเกตพฤติกรรมการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้แบบสังเกตลักษณะการพัฒนาความมีระเบียบวินัย 4 ด้าน มีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคส์ 5 ระดับ 5 คะแนนแต่ละช่วงคะแนนมีความหมาย ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มีลักษณะพฤติกรรม 9 - 10 ครั้ง

4 คะแนน หมายถึง มีลักษณะพฤติกรรม 7 - 8 ครั้ง

3 คะแนน หมายถึง มีลักษณะพฤติกรรม 5 - 6 ครั้ง

2 คะแนน หมายถึง มีลักษณะพฤติกรรม 3 - 4 ครั้ง

1 คะแนน หมายถึง มีลักษณะพฤติกรรม 1 - 2 ครั้ง

20

สำหรับการให้ความหมายของค่าที่วัดได้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมายโดยได้มาจากแนวคิดของ เบสท์ (Beat, 1968, p.195) การให้ความหมายโดยการให้ค่าเฉลี่ยเป็นรายชื่อ ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

3.51- 5.00 หมายถึง ระดับมาก

2.51- 5.00 หมายถึง ระดับปานกลาง

1.51- 5.00 หมายถึง ระดับน้อย

1.00 - 5.00 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรม ด้วยค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนของมาตรฐาน

2) การทดสอบค่าที (t-test) แบบ One-Group Pretest Posttest Design โดยการทดสอบก่อนเรียนรู้และหลังเรียนรู้มี แผนภาพดังนี้ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 249)

แสดงภาพการทดสอบค่าที (t-test)

ความหมายของสัญลักษณ์

กลุ่ม	ก่อนทำกิจกรรม	กิจกรรม	หลังทำกิจกรรม
ER	T_1	X	T_2

ER แทน กลุ่มทดลอง

T_1 แทน วินัยของเด็กก่อนนุบาลก่อนทำกิจกรรม

T_2 แทน วินัยของเด็กก่อนนุบาลหลังทำกิจกรรม

X แทน กิจกรรมการเล่นทานเสริมประสบการณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองในการวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติดังนี้

1. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยคำนวณจากหลักสูตร (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ.2538: 73)

(1) ค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตรต่อไปนี้ (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 73)

$$\text{สูตร } \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนของคนในกลุ่มตัวอย่าง

(2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คำนวณจากสูตรต่อไปนี้(ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 79)

$$\text{สูตร } S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

21

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนของคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)

(ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 73)

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

$\sum R$ คือ ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของเกณฑ์การให้คะแนน ความสามารถด้านระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยโดยสูตร

สัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

s_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

s_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมุติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนทดลองและหลังทดลองโดยใช้ t-test แบบ Dependent Samples โดย

คำนวณสูตร (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538 : 104)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution

D แทน ความแตกต่างของคะแนนคู่แต่ละคู่

N แทน จำนวนคู่ของคะแนน $\sum D$ แทน ผลรวมทั้งหมดของผลต่างของ

คะแนนระหว่างก่อนและหลังการทดลอง $\sum D^2$ แทน ผลรวมของกำลังสองของผลต่างของคะแนนระหว่างก่อนและหลังการทดลอง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการวิจัยการพัฒนาความมีระเบียบวินัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานของนักเรียน ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมและประเมินค่าคะแนนจากพฤติกรรมจำนวน 3 สัปดาห์ มีรายการประเมินดังนี้

1. จัดเก็บสิ่งของที่ใช่แล้วเป็นระเบียบเรียบร้อย
2. การเข้าแถวรอรับบริการก่อน-หลัง
3. ทำกิจวัตรของตนเองได้ตามกฎเกณฑ์
4. ทำตามกฎระเบียบของชั้นเรียน
5. ไม่คุยขณะรับประทานอาหาร

โดยมีคะแนนเต็มรายการละ 4 คะแนน ดังนั้นเด็กจะมีคะแนนสำหรับการปฏิบัติ 5 รายการต่อวัน มีคะแนนเต็ม 20 คะแนน เมื่อเด็กปฏิบัติกิจกรรมครบใน 1 สัปดาห์ หรือปฏิบัติครบ 5 วัน คะแนนรวมจึงเป็นสัปดาห์ละ 100 คะแนน ผู้วิจัยจึงนำคะแนนในแต่ละสัปดาห์ของเด็กทุกคน มาแสดงเป็นคะแนนรวม จำนวน 3 สัปดาห์ ดังนี้

ตาราง แสดงค่าคะแนนการพัฒนาความมีระเบียบวินัย 3 สัปดาห์

เลขที่	คะแนนรวมเต็ม 100 คะแนน			
	สัปดาห์ที่ 1	สัปดาห์ที่ 1	สัปดาห์ที่ 2	สัปดาห์ที่ 3
1	เด็กชายกรวิชญ์ ขาวสงวน	41	67	85
2	เด็กชายจิระ สะนะวานิช	67	65	85
3	เด็กชายศุภชัย ขอดมณี	45	69	85
4	เด็กหญิงศศิลา ละเลศ	36	61	85
5	เด็กหญิงอารดา นามทับ	39	66	85
6	เด็กชายณภัทร เพ็ชรบุญ	30	65	85
7	เด็กหญิงเมธิมา ไสยะหุด	39	63	88
8	เด็กหญิงวิสรา เนตรสว่าง	35	71	85
9	เด็กชายภาทิน ชมฤทธิ์	46	69	88
10	เด็กหญิงบุญทริกา คงวล	37	64	86
11	เด็กชายปราบดา เรืองจรรยา	42	65	85
12	เด็กชายภาณุวัฒน์ จุลวานิช	41	66	85
13	เด็กหญิงสุกิสระ บ่อเกิด	46	66	88
	รวม	519	857	1115
	คะแนนเฉลี่ย (ร้อยละ)	38.92	65.92	85.76

จากตารางแสดงค่าคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาความมีระเบียบวินัยสำหรับเด็ก ใน 3 สัปดาห์เป็นการเก็บคะแนนจากกลุ่มประชากร 13 คน ที่เป็นเด็กปฐมวัยในชั้นอนุบาล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองกาญจนบุรี มีรายการ

ประเมิน 5 รายการ คือ 1.จัดเก็บสิ่งของที่ใช่แล้วเป็นระเบียบเรียบร้อย 2.การเข้าแถวรอรับบริการก่อน-หลัง 3.ทำกิจวัตรของตนเองได้ตามกฎเกณฑ์ 4.ทำตามกฎระเบียบของชั้นเรียน 5. ไม่เคยขโมยรับประทานอาหาร เด็กมีผลคะแนนจากการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาความมีระเบียบวินัยรายสัปดาห์ ตลอด 4 สัปดาห์ มีค่าร้อยละแสดงความก้าวหน้าจาก

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

วินัยในตนเองต้องมีการส่งเสริมหรือพัฒนาตั้งแต่เด็ก ทั้งนี้เพราะวัยเด็กเป็นวัยแห่งการเรียนรู้สามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมรวมทั้งการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมในวัยต่อไป จากการศึกษาเอกสารงานและวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยสนใจการใช้กิจกรรมการจัดเก็บของเล่นเป็นแนวทางหนึ่ง ที่เหมาะสมกับวุฒิภาวะและความพร้อมของเด็กปฐมวัย ดังรายละเอียดการดำเนินงาน ต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยเฉลี่ยรวมของเด็ก ปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นก่อนการจัดประสบการณ์และ ระหว่างการจัดประสบการณ์ในแต่ละช่วงสามสัปดาห์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กชาย - หญิง อายุระหว่าง 2.7 - 4 ปี จำนวน 38 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นเตรียมอนุบาล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองกาญจนบุรี

วิธีการวิจัย

1. ศึกษาและวิเคราะห์คุณลักษณะตามวัย ในด้านเด็กในความรับผิดชอบยังขาดระเบียบวินัยในตนเองซึ่งเป็นคุณลักษณะตามวัยที่จำเป็นในด้านคุณธรรมจริยธรรม
2. ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะตามวัยด้านคุณธรรมจริยธรรม เรื่องการจัดเก็บของเล่น เป็นคุณลักษณะตามวัยในพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ
3. ศึกษาแนวทางวิธีแก้ไขปัญหาและกิจกรรมที่จะนำมาใช้การปรับปรุงประสิทธิภาพการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมพัฒนาการด้วยกิจกรรมการจัดเก็บของเล่นเป็นวิธีการที่จะช่วยให้เด็กมีคุณลักษณะตามวัยตามที่หลักสูตรต้องการ
4. ศึกษา วางแผน ออกแบบกิจกรรมและ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. ดำเนินการวิจัยกับกลุ่มประชากร
6. เขียนรายงานการวิจัย

ผลการวิจัย

เด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองกาญจนบุรี มีวินัยในตนเองอยู่ในระดับสูงมีพัฒนาการที่ดีตาม
ข้อตกลงเพิ่มขึ้น อย่างต่อเนื่อง ตลอด 3 สัปดาห์ จากระดับค่ามากที่สุดของสัปดาห์ที่3 คิดเป็นร้อยละ 85.76 รองมา
ระดับปานกลางของสัปดาห์ที่2คิดเป็นร้อยละ65.92และระดับค่าน้อยที่สุดของสัปดาห์1คิดเป็นร้อยละ39.92

การอภิปรายผล

ผลจากการใช้กิจกรรมการเล่านิทานเสริมประสบการณ์ เพื่อพัฒนาความมีระเบียบวินัยในตนเอง ปรากฏว่า เด็กปฐมวัย
ชั้นอนุบาล มีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นผลมาจากมีกระบวนการพัฒนาและการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ
กล่าวคือ เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์พัฒนาการและคุณลักษณะตามวัย การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การศึกษาเอกสารและ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดแนวทางในการวิจัย กำหนดขอบเขตการดำเนินงาน การเตรียมงานโดยการพัฒนาเครื่องมืออย่าง
เป็นระบบ นำไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพและมีการวางแผนและเตรียมงาน เพื่อการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมการเล่านิทานเสริมประสบการณ์ที่ใช้ในการพัฒนาเด็กให้มีวินัยในตนเอง ประกอบด้วยกิจกรรม
ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมการสร้างแรงจูงใจ ได้แก่ นิทานเรื่อง
2. กิจกรรมการให้แรงเสริมแลกเปลี่ยน ได้แก่
 - 2.1 การให้เด็กจัดทำสมุดเด็กดีเป็นรายบุคคล
 - 2.2 การให้รางวัลด้วยการติดสติ๊กเกอร์ในสมุดเด็กดี แสดงการยอมรับความประพฤติเมื่อ ผ่านเกณฑ์รายวัน
 - 2.3 ให้เด็กสามารถเลือกรางวัลได้ด้วยตนเองเมื่อปฏิบัติกิจกรรมผ่านเกณฑ์ครบ 1 สัปดาห์ ซึ่งเป็นสติ๊กเกอร์
รูปภาพที่เด็กชอบ นำไปติดในสมุดเด็กดี

การจัดกิจกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานพัฒนาสุขภาพ (2549 : 25) กล่าวว่า
เมื่อต้องการให้เด็กทำอะไรก็ตาม ต้องจูงใจด้วยแรงเสริมทางบวก วิธีการให้รางวัลเป็นกลยุทธ์ที่ดี ในการเสริมแรงให้เด็ก
ปฏิบัติในทางที่ชอบ นอกจากนี้ต้องอาวี พันธมณี (2548 : 4) กล่าวถึงความมีวินัยไว้ว่า วินัยเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องปลูกฝัง
กันมาตั้งแต่เล็ก เพราะวินัยนอกจากจะทำให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความเจริญก้าวหน้าแล้ว คนมี
วินัยในตนเองมักเป็นคนที่ประสบความสำเร็จ ทั้งด้านการเรียน การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต

ข้อเสนอแนะ

จากประสบการณ์ด้านการสอน และประสบการณ์ที่ได้รับจากการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาวินัยใน
ตนเองสำหรับเด็กปฐมวัยครั้งนี้สามารถนำมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะดังนี้

1. ก่อนนำไปใช้ครูผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตร แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ตลอดจน
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวินัยในตนเอง ให้เข้าใจอย่างชัดเจนเพื่อประยุกต์แนวคิด หลักการและและทฤษฎี มาใช้ให้
เกิดประโยชน์สูงสุด

2. การดำเนินการพัฒนาความมีวินัยในตนเองมักถูกมองว่าเป็นเรื่องยากและเป็นนามธรรม แต่ความเป็นจริงแล้ว สามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ในเด็กทุกวัยเพียงแต่ต้องมีวิธีการและกระบวนการที่เหมาะสมและต่อเนื่อง ประเด็นสำคัญคือต้องค่อยเป็นค่อยไป

3. ก่อนดำเนินการต้องเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ มาเป็นอย่างดี เพราะเด็กมีช่วงความสนใจสั้น ต้องจัดกิจกรรม โดยเฉพาะการเล่นทานให้เด็กมีความประทับใจ จะเป็นการสร้างแรงจูงใจได้เป็นอย่างดี

4. การกำหนดเวลา ในการปฏิบัติกิจกรรมเด็กจะยังดูเวลาไม่เป็นแต่เด็กสามารถจำตัวเลขได้ เมื่อครูผู้สอนกำหนดเวลาในการจัดเก็บของเล่น 10 นาที ครูควรพูดว่า ให้เวลาเก็บของเล่นจนกว่าเข็มยาวจะชี้ ที่เลข 5 (ขณะนั้นเข็มยาวชี้ที่เลข 3)

5. การวิจัยในลักษณะนี้สามารถนำไปใช้กับเด็กพิเศษได้

6. ก่อนดำเนินการจะต้องมีข้อมูลหรือสารสนเทศที่สมบูรณ์และถูกต้องชัดเจน กล่าวคือต้องมีการวิเคราะห์พัฒนาการ คุณลักษณะตามวัย พฤติกรรม โดยต้องใช้เครื่องมืออย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ทราบถึงปัญหาอย่างแท้จริง

7. เลือกวิธีการหรือสื่อที่จะนำมาจัดทำหรือพัฒนาโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับความพร้อม วุฒิภาวะ ความต้องการ ความถนัด และความสนใจของเด็กในแต่ละช่วงอายุ

บรรณานุกรม

(กระทรวงศึกษาธิการ.2546 : 31-43). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

นิตยา คชภักดี (2543 :1) ความหมายของพัฒนาการ

เพียเจต์ (piaget jean,1969). ทฤษฎีการพัฒนากายทางจริยธรรมของเพียเจต์ (piaget)

(วราภรณ์ รักวิจัย 2533: 108-109). ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540: 17). การวิเคราะห์พฤติกรรมที่บ่งชี้ว่ามีวินัยในตนเอง

ฉันทนา ศรีภักดี.(2554). งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระเบียบวินัย

(ล้วน สายยศและ อังคณา สายยศ.2538:249) การทดสอบค่าที (t-test)